

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль районы
Балык Бистәсе шәһәр жирлегә Советы

КАРАР №9-1

Балык Бистәсе ш.т.п.

2017 елның 11 сентябре

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе
муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр
жирлегә территориясен төзекләндерү
кагыйдәләре турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Балык Бистәсе шәһәр жирлегә территориясендә чисталык, тәртип һәм төзекләндерү дәрәжәсен күтәрү максатларында, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торақ-коммуналь хужалык министрлығының 13.04.2017 ел, №711/пр боерыгы белән «жирлекләр, шәһәр округлары, шәһәр эчендәгә районнар территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен әзерләү өчен методик тәкъдимнәрне раслау турында», Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының " Балык Бистәсе шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегә Уставы белән, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проекты буенча ачык тыңлауларның нәтижәләрен карап, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр жирлегә Советы КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр жирлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен расларга.

2. Үз көчен югалткан дип тану:

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Балык Бистәсе шәһәр жирлегә Советының «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының «Балык Бистәсе шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегә территориясен төзекләндерү кагыйдәләре турында»гы 16.05.2012 ел, № 7 карары.

3. Карарны түбәндәгә адрес буенча урнашкан мәгълүмат стендында: Татарстан Республикасы, Балык Бистәсе районы, Балык Бистәсе ш.т.п., Ленин урамы, 48А йорт һәм Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында һәм <http://pravo.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы»нда урнаштырырга.

4. Карарның үтәлешенә контрольлек итүне үземнең җаваплылыкта калдырам.

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль районы
Балык Бистәсе шәһәр жирлегә башлыгы

И.Г. Вәлиев

Кагыйдә

Балык Бистәсе шәһәр җирлеге территориясен төзекләндерү Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба – Кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торақ-коммуналь хужалык министрлыгының «методик тәкъдимнәрне раслау турында " 13.04.2017 №711/пр боерыгы нигезендә үтәү йөзеннән эшләнде җирлекләр, шәһәр округлары территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен эзерләү өчен, һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны билгеләү максатларында Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының «Балык Бистәсе шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Уставын һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны билгеләү максатларында Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Балык Бистәсе шәһәр җирлеге территориясендә тулаем төзекләндерү объектларын чиста тотуга һәм тәртиптә тотуга бердәм таләпләр билгеләү, тулаем төзекләндерү дәрәжәсен арттыру (аннары-торақ пункт)»

1.2. Әлеге Кагыйдәләрдә куркынычсыз, уңайлы һәм кызыклы шәһәр мохитен формалаштыру максатларында төп принциплар, алымнар, сыйфатлы характеристикалар һәм күрсәткечләр бәян ителә, аңа әлеге кагыйдәләр максатларында Җирлектә яшәү тирәлеген характерлаучы һәм мондый территориядә яшәү шартларын билгеләүче территориаль чагылдырылган табигый, архитектура-планлаштыру, экологик, социаль-мәдәни һәм башка факторлар жыелмасы керә.

1.3. Әлеге кагыйдәләр җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә һәм барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, мәҗбүри үтәлергә тиеш.

1.4. Чын кагыйдәләр:

1) биналарны (торақ йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча таләпләр, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы кыяфәтен;

2) төзекләндерү эшләре исемлеге һәм аларны башкару вакыты;

3) жирлек территориясен төзеклэндөрүне оештыру таләпләре (урамнарны яктырту, территорияне яшеллэндөрү, урамнарның исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).

1.5. Жирлек территориясен төзеклэндөрү өлкәсендәге эшчәнлекне координацияләү һәм методик яктан тәмин итү, жирлекнең торак пунктлары территорияләрен жыештыру һәм санитар тоту, чисталыкны саклау һәм тәртипне саклау эшләрен координацияләү жирлек башкарма комитетына йөкләнә.

II. Төп төшенчәләр

Әлеге кагыйдәләрне тормышка ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

жирлек территориясен төзеклэндөрү-территорияне карап тоту буенча әлеге кагыйдәләр белән каралган чаралар комплексы, шулай ук төзеклэндөрү объектларын проектлаштыру һәм урнаштыру, гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән;

төзеклэндөрү объектлары-төзеклэндөрү буенча эшчәнлек алып барыла торган төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр, шул исәптән:

- балалар мәйданчыклары, спорт һәм башка ял итү мәйданчыклары;

- эт йөртү һәм күнегүләр өчен корылмалар;

- автостоянка мәйданчыклары;

- урамнар (шул исәптән жәяүлеләр) һәм юллар;

- парклар, скверлар, башка яшел зоналар;

- мәйданнар, яр буе һәм башка территорияләр;

- транспорт, инженерлык коммуникацияләренең техник зоналары, су саклау зоналары;

- аерым коммуналь калдыклар төркемнәрен туплау өчен контейнер мәйданчыклары һәм корылмалар;

төзеклэндөрү элементларына бу кагыйдәләр керә, шул исәптән:

- яшеллэндөрү элементлары;

- йөгертмә;

- фехтовкалау (коймалар);

- су жайланмалары;

- урам коммуналь һәм техник жиһазлар;

- уен һәм спорт жиһазлары;

- яктырту элементлары;

- мәгълүмат урнаштыру чаралары һәм реклама конструкцияләре;

- кече архитектура формалары һәм шәһәр жиһазлары;

- капитал булмаган стационар корылмалар;

- капитал төзелеш объектлары элементлары;

төзеклэндөрүне торгызу - юлның бөтен киңлеге буенча асфальт өслеген сыйфатлы торгызу, хужалык йөрү, тротуар, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның ундырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган

яшел үсентеләр утырту өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон - махсус сайланган үлән орлыклары чәчү белән ясалган үлән каплавы, утырту, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы, шулай ук табигый үлән үсемлеге;

йорт хужасы-ишегалды биналары булган шәхси торак йорт һәм бу йорт урнашкан жир участогы;

ишегалды корылмалары-жир участогында урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (күгәрчен, сарайлар һ. б.);

йорт билгеләре-аншлаг (урам, майдан, проспект атамасы), номер билгесе (йорт һәм корпус номерлары күрсәткече), подъезд һәм фатир номерлары күрсәткече, флаг тотучылар, истәлек такталары, янғын гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләре күрсәткече, суүткәргеч челтәренең магистраль һәм кое камералары күрсәткечләре, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече;

Яшел урыннар-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәк түтәлләре, шулай ук аерым агачлар һәм куаклар);

ландир кишәрлеге - күчемсез милек, ул Жир өслегенең бер өлеше һәм аны аерым билгеләнгән эйбер итеп билгеләргә мөмкинлек бирә;

жир эшләре-жирлек территориясен камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплау жайланмасы (жәю) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре-инженерлык-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылылык, торбаүткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемтә линияләре һәм жирлек территориясендә урнаштырыла торган башка инженерлык корылмалары;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - жир өсте (яңгыр кабул итүчеләре, подшивниклары һәм торбалар), сугару һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән технологик бәйләнешле инженер корылмалары комплексы;

кече архитектура формалары-монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен жайланмалар, су жайланмалары, коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар;

ачык яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында магистральләренә, урамнарны, майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм жирлекнең жәяүле юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

яшелләндерү - төзекләндерү һәм территорияне ландшафт оешмасы элементы, ул жирлекнең үсемлек компонентларыннан актив файдалану мохитен формалаштыруны тәмин итә, шулай ук төрле инженерлык эзерлеге (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкару һәм яшелләндерелгән территорияләренә төзекләндерү белән бәйле комплекслы процесс: турыдан-туры агачлар, шул исәптән эре агачлар, куаклар утырту, үләннәр булдыру газоннар, чәчәк түтәлләре, махсус бакчалар кору һ. б.;

махсулаштырылган оешмалар - жирлек территориясендә төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвешләрдәге юридик затлар;

территорияларне карап тоту-биналарның, корылмаларның фасадларын, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел үсентеләрне, жир асты инженерлык коммуникацияларен һәм аларның конструктив элементларын, жир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле әһәмияткәге юлларны карап тоту-юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәмин итүче эшләр комплексы;

территорияларне жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарға жыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

йорт яны территориясе-яшелләндерү элементларын, керү юлларын, йортка керү юлларын, әлегә йортта яшәүчеләр өчен майданчыкларны (балалар, спорт, ял итү өчен, контейнерлар өчен, эт йөртү өчен) һәм йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектларны үз эченә алган Күпфатирлы торак бинасы янындагы жир кишәрлеге;

якын-тирә территория-бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә объектлары, реклама, бирелгән жир участогы чикләренә, шулай ук миләктә булган башка объектларга тоташа;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады жирлек территориялареннән иң зур күренү зонасына ия, кагыйдә буларак, урамнарның магистраль һәм/яки башка әһәмияткә ия булуын аңлауга юнәлтелгән;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - территорияне төзекләндерү элементы, оешманың урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товарны сату, биналарны мәгълүмати яктан рәсмиләштерү максатларында хезмәт күрсәтү, кулланучыларга хәбәр итү өчен, территорияне төзекләндерү элементы, аның күрсәтмәсе «кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 9 статьясы нигезендә мәжбүри булып тора, ягъни фирма атамасы турында мәгълүмат (оешманың исеме, аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүмат булган, ул мәжбүри закон үз көченә урнаштырырга яки үз көченә урнаштырыла гадәти эшлекле әйләнеше һәм преследует максатлары белән бәйле реклама. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары" һәм " тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәләре бер үк;

бина-жир өсте һәм (яки) жир асты өлешләре булган, үз эченә инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрен һәм инженер-техник тәмин итү системасын кертә торган һәм кешеләрнең яшәве һәм (яки) эшчәнлегенә, продукцияне житештерү, саклау яки терлек асрау өчен билгеләнгән күләмле төзелеш системасы булган төзелеш нәтижәсе;

стационар булмаган сәүдә объекты-инженер-техник тәминат чөлтәрләренә тоташу (технологик тоташу) булуына яки булмавына, шул исәптән күчмә корылмасына карамастан, вакытлыча корылма яки вакытлыча конструкциядән гыйбарәт сәүдә объекты.

III. Гомуми принциплар һәм карашлар

3.1. Территорияләрне төзекләндерү эшчәнлегенә территорияләрне төзекләндерү буенча проект документациясен эшләү, территорияләрне төзекләндерү буенча чараларны үтәү һәм төзекләндерү объектларын тоту керә.

3.2. Әлеге кагыйдәләр максатларында территорияләрне төзекләндерү буенча проект документлары дигәндә жирлекне үстерү стратегиясенә һәм авыл халкының ихтыяжларын чагылдыра торган концепциягә нигезләнган документлар пакеты аңлашыла, анда текст һәм график формада материаллар тупланган һәм территорияне төзекләндерү буенча проект карарлары билгеләнган. Әлеге документациянең составы төзекләндерүнең кайсы объектына карауга бәйле рәвештә төрле булырга мөмкин. Төзекләндерү буенча проект документларында тәкъдим ителгән карарлар социологик, архитектура, шәһәр төзелеше һәм башка тикшеренүләр нәтижәсендә эзерләнә.

3.3. Шәһәр мохитен үстерү яхшырак тәҗрибәләрне һәм технологияләрне, шул исәптән инфраструктураны, идарә итү системасын, технологияләрне, резидентлар һәм жәмгыятьләр арасында аралашуны яхшырту, яңарту, үзгәртү, куллану юлы белән башкарылырга тиеш. Шул ук вакытта төзекләндерү буенча бер үк вакытта төзекләндерүнең төрле элементларын куллануны күздә тотучы комплекслы проектларны тормышка ашырырга кирәк.

3.4. Төзекләндерү объектларын карап тоту төзекләндерү объектларын, аларның аерым элементларын эксплуатация таләпләренә туры китереп тиешле техник, физик, эстетик халәттә тоту юлы белән башкарыла. Территорияләрне төзекләндерү проектларын эшләгәндә һәм сайлаганда, аларны эксплуатацияләү һәм карап тоту бәясе мөһим критерий булып тора.

3.5. Төзекләндерү эшчәнлегендә катнашучылар буларак чыгыш ясыйлар:

а) төзекләндерү соравын формалаштыручы һәм тәкъдим ителгән карарларны бәяләүдә катнашучы жирлек халкы. Резидентларны иҗтимагый оешмалар һәм берләшмәләр тәкъдим итә ала;

б) техник биремне формалаштыручы, башкаручыларны сайлаган һәм үз вәкаләтләре чикләрендә финанслауны тәмин итүче жирле үзидарә органнары вәкилләре;

в) жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы, төзекләндерүгә запрос формалаштыруда, шулай ук төзекләндерү чараларын финанслауда катнаша ала торган хужалык итүче субъектлар;

г) профессиональ жәмгыять вәкилләре, шул исәптән архитшафт архитекторлары, төзекләндерү һәм яшелләндерү белгечләре, архитекторлар һәм дизайнерлар, төзекләндерү концепцияләре һәм проектлары, эш документлары;

д) эшне башкаручылар, төзекләндерү һәм яшелләндерү буенча белгечләр, шул исәптән кече архитектура формаларын төзү;

е) башка йөзләр.

3.6. Жирлекнең жирле үзидарә органнары төзекләндерү һәм тормышка ашырылган проектларның сыйфатын яхшырту, шулай ук төзекләндерү объектларының сакланышын тәмин итү максатыннан жирлек халкын төзекләндерү проектларын эзерләүдә һәм тормышка ашыруда катнашалар.

3.7. Резидентларның катнашуы турыдан - туры яки арадаш булырга мөмкин, шул исәптән профессиональ проектлаучы архитекторлар, ландшафт архитекторлары, дизайнерлар, шулай ук Эшкуарлар ассоциацияләре һәм берләшмәләре. Ул төзекләндерү проектларын башлап жиберү, проект карарлары буенча фикер алышуда катнашу һәм карарлар кабул итүне тормышка ашыру юлы белән тормышка ашырыла.

3.8. Һәр территория өчен төзекләндерү концепциясен төзекләндерү эшчәнлегендә яшәүчеләрнең һәм башка катнашучыларның ихтыяжларын һәм үтенечләрен исәпкә алып, шулай ук концепцияне төзүнең барлык этапларында турыдан-туры катнашып, шулай ук шәһәр тирәлеген комплекслы тотрыклы үстерүнең стратегик бурычларын исәпкә алып, шул исәптән яңа элементлар булдыру, аерым гражданнар һәм жәмгыятьләр белән аралашу һәм аралашу өчен мөмкинлекләр булдыру, аларның территорияне үстерү проектларын проектлауда һәм гамәлгә ашыруда катнашуында төзекләндерү концепциясен төзүгә кирәк, төзекләндерү объектларын карап тоту һәм торак пунктта яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлегенә башка формалары өчен дә.

3.9. Жирлек территорияләрен, уңайлы урнашкан һәм күп кенә халык өчен жиңел, максимал Нәтижелелек белән, мөмкин кадәр озак һәм теләсә кайсы сезонда Файдаланырга кирәк. Жирлекләренң үзара бәйләнешен, инфраструктура объектларының, шул исәптән нигезсез киртәләрен һәм киртәләрен бетерү хисабына да карарга кирәк.

3.10. Территорияләрен төзекләндерү проектларын тормышка ашырганда шәһәр тирәлегенң сыйфатын тәмин итүгә түбәндәге принципларны тормышка ашыру юлы белән ирешергә мөмкин:

3.10.1. Функциональ төрлелек принцибы-төрле социаль һәм коммерция хезмәтләре белән микрорайон (квартал, торак комплекс) территориясенң байлыгы.

3.10.2. Жәяүлеләр мохитен уңайлы оештыру принцибы - жирлектә рәхәт, куркынычсыз, уңайлы жәяүлеләр өчен шартлар тудыру. Жәяүлеләрнең жәлеп итүчәнлеген жәяүлеләр маршрутларында төрле функцияләрен (транзит, коммуникация, ял итү, кулланучылар) берләштерү юлы белән тәмин ителә. Төрле категориядәге гражданнар өчен, шул исәптән төрле һава шартларында хәрәкәт итү төркемнәре өчен жәяүлеләр йөрү мөмкинлеген тәмин итү максатка ярашлы.

3.10.3. Уңайлы мобильлек принцибы - халыкның торак пункттагы һәм аннан читтәге төп тартылу нокталарына (шәхси автотранспорт, жәмәгәт транспортының төрле төрләре, велосипед) үтеп керү мөмкинлегенә булу.

3.10.4. Аралашу өчен уңайлы мохит принцибы - торак пунктта халык өчен, шул исәптән мәйданда, яр буйларында, урамнарда, жәяүлеләр зоналарында, скверларда, паркларда (алга таба - ижтимагый пространстволарда) һәм чит кешеләр белән аралашу һәм вакыт үткөрү өчен билгеләнгән чикләнгән территорияләрдә (алга таба-шәхси пространство) даими һәм түлүсез гармонияле урнаштыру.3.10.5. Принцип насыщенности общественных и частных пространств разнообразными элементами природной среды (зеленые насаждения, водные объекты и др.) различной площади, плотности территориального размещения и пространственной организации в зависимости от функционального назначения части территории.

3.11. Аралашу һәм уңайлы жәяүлеләр мохитен өчен уңайлы мохит принципларын тормышка ашыру ижтимагый һәм шәхси кичкеләрен зарарлы мохит

факторларыннан (шау-шу, тузан, пычрану) саклау өчен шартлар тудыруны күздә тота.

3.12. Ижтимагый киңлекләр торак һәм ижтимагый мохитнең киңлек һәм планлаштыру бәйләнеше принцибын, кешеләрнең тарту нокталарын, барлык дәрәжәләрдә транспорт төеннәрен тәмин итә.

3.13. Комплекслы төзекләндерү проектларын гамәлгә ашыруны комплекслы төзекләндерү проектлары территориясеннән һәм башка кызыксынган яклардан (төзүчеләр, идарәче оешмалар, гражданнар һәм эшмәкәрләр берләшмәләре, яқындагы биналарда коммерцияле биналарның милекчеләре һәм арендаторлары) урнашкан жир кишәрлекләре милекчеләрен, шул исәптән муниципаль-хосусый партнерлык механизмнарын файдаланып, жәлеп итеп башкарырга кирәк. Жирлекнең үзара бәйләнгән, төрле хужалары булган участокларда урнашкан территорияләре өчен бердәм яки килешенгән төзекләндерү проектларын эшләү киңеш ителә.

3.14. Төзекләндерү эшләрен башкару өчен конкрет зоналарны, территорияләрне, объектларны билгеләү, проектларны тормышка ашыру чираты, финанслау күләме һәм чыганаclarы территорияләрне төзекләндерү буенча тиешле муниципаль программада билгеләнә.

IV. Төзекләндерү объектларын тоту һәм эксплуатацияләү тәртибе

Жәмәгать билгеләнешендәге төзекләндерү объектларына торак пунктның ижтимагый киңлекләре, участоклары һәм ижтимагый төзелеш зоналары керә, алар төрле кушылмаларда жирлекнең барлык жәмәгать территорияләрен формалаштыралар: локаль әһәмияттәге үзәкләр, жирлекнең күп функцияле, магистраль һәм махсус жәмәгать зоналары.

Әлеге кагыйдәләр составына жайга салучы бүлекләр (бүлекчәләр) кертелгән:

- ижтимагый киңлекләрнең торышына, төрле билгеләнештәге һәм төрле милек формасындагы биналарның торышына һәм йөзенә, жирлектә булган төзекләндерү объектларына һәм аларның аерым элементларына карата гомуми таләпләр;
- төзекләндерү объектларын тоту һәм эксплуатацияләү тәртибе;
- аз хәрәкәтле халык төркемнәре өчен әйләнә-тирә мохиткә махсус таләпләр;
- әлеге кагыйдәләрне үтәүне контрольдә тоту тәртибе.

4.1. Ижтимагый максатлы территорияләрне төзекләндерү

4.1.1. Ижтимагый билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерү объектлары булып түбәндәгеләр тора: торак пунктның ижтимагый киңлекләре, жәмәгать төзелеше участоклары һәм зоналары, алар төрле кушылмаларда жирлекнең жәмәгать территорияләренә барлык төрләрен формалаштыралар: гомумшәһәр һәм жирле әһәмияттәге үзәкләр, жирлекнең күп функцияле, магистраль һәм махсуслаштырылган ижтимагый зоналары.

4.1.2. Жәмәгать билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерү буенча проект чараларын эшләгәндә түбәндәгеләрне тәмин итәргә кирәк: визуаль кабул итү өчен территорияләрнең ачык һәм үтеп керә алуын (коймаларның булмавы), халыкның тоткарлыксыз йөрү шартлары (хәрәкәтсез төркемнәре дә кертәп), тарихи барлыкка килгән планлаштыру структурасына һәм төзелешнең масштабына ярдәм

кабул итүлөрөн, торақ пунктның әйләнә-тирәсеннен төзекләнדרү элементларының стиль бердәмлегенә ирешүне.

4.1.3. Ижтимагый пространство территорияләрән төзекләнדרү проектларын халыкның ихтияжларын һәм әлеге территориядә мөмкин булган эшчәнлек төрләрән билгели торған яқынча проектка кадәрге тикшеренүләр нигезендә эшләргә тәкъдим ителә. Тору уңайлылығын, мохитнең визуаль жәлеп итүчәнлеген, экологик нигезлелекне юғары дәрәжәдә тәэмин итүче проектларны тормышка ашыру өчен кулланырга киңәш ителә, жәмәгать киңлекләрән аралашу һәм аралашу урыны итеп күрә, килүчеләрне жәлеп итә ала һәм эшкуарлық үсешә өчен мөмкинлекләр бирә.

4.1.4. Кагыйдә буларак, жирлекнең жәмәгать киңлекләре территориясендә тышкы төзекләнדרүнең конструктив элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләрне үрчетү элементлары, яшелләнדרү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр, яшелләнדרү участкаларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус каплау төрләре һ.б.).

4.1.5. Ижтимагый киңлекләр территориясендә декоратив-гамәли сәнгәт әсәрләрән, декоратив су жайланмаларын урнаштыру тәкъдим ителә.

4.2. Торақ билгеләнешендәге территорияләрне төзекләнדרү

4.2.1. Торақ билгеләнешендәге территорияләрдә жәмәгать пространстволары, күпфатирлы йортларның, балалар бакчаларының, мәктәпләрнең жир кишәрлекләре, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау объектлары булып тора, алар төрлә берләшмәләрдә торақ төркемнәрән, микрорайоннарны, торақ районнарны формалаштыралар.

4.2.2. Торақ билгеләнешендәге территорияләрдәге ижтимагый киңлекләрне жәяүлеләр коммуникацияләре, торақ төркемнәргә хезмәт күрсәтү учреждениеләре участкалары, микрорайоннар, торақ районнар һәм гомуми файдаланудагы яшелләнדרелгән территорияләр системасы белән формалаштырырга киңәш ителә.

4.2.3. Кагыйдә буларак, жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә һәм хезмәт күрсәтү учреждениеләре участкаларын төзекләнדרү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, чүп савытлары, кече чүп контейнерлары, яктырту жиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр.

4.2.4. Тышкы реклама, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштыру мөмкин.

4.2.5. Торақ билгеләнешендәге территорияләрдәге ижтимагый киңлекләр территориясен аерым функцияләрне башкару өчен билгеләнгән зоналарга бүләргә киңәш ителә: рекреацион, транспорт, хужалык һ.б. жәмәгать урыннары мәйданы буенча чикләнгән очракта, торақ билгеләнешендәге территорияләрдә жәяүлеләр өчен зонада урнашкан функциональ зоналарны һәм мәйданнарны исәпкә алырга рөхсәт ителә.

4.2.6. Ижтимагый урыннарда бер үк вакытта торақ билгеләнешендәге территорияләрдә рекреацион һәм транспорт функцияләре урнаштырылмаганда, территорияне кулланду өстенлек рекреацион функциягә бирелә. Шул ук вакытта

транспорт функциясен хэл итү өчен махсус инженер-техник корылмалар (жир асты/жир өсте паркинглары) кулланыла.

4.2.7. Торак билгеләнешендәге территорияләрдә жәмәгать киңлекләренең куркынычсызлыгы аларны торак йорт тәрәзэләре ягыннан, шулай ук якындагы жәмәгать киңлекләре яктырткычлар белән берлектә карау белән тәмин ителә.

4.2.8. Торак төзелеше участкаларын төзекләндерүне йорт яны территориясеннән файдалануның коллектив яки индивидуаль характерын исәпкә алып башкарырга кирәк. Моннан тыш, тарихи төзелеш составында, Югары тыгызлыктагы территорияләрдә, магистраль буенда, реконструкцияләнгән торган территорияләрдә торак төзелеше участкаларын төзекләндерү үзгәртүләрен дә исәпкә алырга кирәк.

4.2.9. Йорт яны территориясеннән коллектив файдаланучы күпфатирлы йортларның жир участогы территориясендә (күпфатирлы Төзелеш) транспорт юлын, жәяүлеләр коммуникацияләрен (төп, икенчел), майданчыкларны (мәктәпкәчә яшәтәге балалар уеннары, өлкәннәр ял итү өчен, чүп жыючылар, кунак автостоянкалары урнаштыру, керү төркемнәре каршындагы), территорияләргә яшелләндерүне күздә тотарга кирәк. Әгәр участок территориясә күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә мәктәп яшендәге балалар өчен спорт майданчыклары һәм уен майданчыклары, эт йөртү майданчыклары тәкъдим ителә.

4.2.10. Күмәк файдаланудагы торак төзелеш участогы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә юл өслегенә каты төрләре, майданнарны каплауның төрле төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, майданчыкларны яшелләндерү, яктырту жиһазларын кертәргә кирәк.

4.2.11. Магистраль урамнар буенда торак участкаларны урнаштырганда, аларны тоташ коймаларга һәм майданчыклар (балалар, спорт майданчыклары, чүп жыючылар урнаштыру өчен) урнаштырырга ярамай.

4.2.12. Балалар бакчалары һәм мәктәпләр территориясен яшелләндергәндә агулы жимешле үсемлекләргә, шулай ук чәнечкелә һәм чәнечкелә итеп кулланырга ярамай.

4.2.13. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементлары исемлегенә каты өслек төрләре, өслекләргә бәйләү элементлары, коймалар, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмати жиһазлар (күрсәткечләр) кертәргә кирәк.

4.2.14. Территория участогын, автостоянкаларны төзекләндерүне юлларны һәм юлларны, яктырткыч жиһазлар белән тәмин итәргә кирәк.

4.3. Рекреацион билгеләнештәге территорияләргә төзекләндерү

4.3.1. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерү объектлары, гадәттә, рекреация объектлары булып тора - аеруча саклаулы табигать территорияләргә зоналарының бер өлеше, ял итү зоналары, парклар, бакчалар, бульварлар, скверлар.

4.3.2. Бакча-парк сәнгате, тарих һәм архитектура һәйкәлләрен төзекләндерү, гадәттә, аларның тарихи йөзгә реконструкцияләү яки реставрацияләү, планлаштыру, яшелләндерү, шул исәптән үсемлекләр ассортиментын булдыру. Парк территориясен төзекләндерү элементлары белән жиһазлау һәм жиһазлау, ул

урнашкан территориянең тарихи-мәдәни регламенты нигезендә проектлаштырылырга тиеш.

4.3.3. Рекреация объектларын реконструкцияләгәндә рекреацияләүне күздә тотарга кирәк:

- урман парклары өчен: тотрыклы эшләүгә сәләтле экосистемалар булдыру, рекреацион йөкләнешне билгеләүче функционшафтларның һәм үсентеләрнең кыйммәтенә карап, территорияне функциональ зоналаштыруны уздыру, урман паркының төрле зоналары өчен төзекләндерү режимнары һәм куллану режимнары;

- Парклар һәм бакчалар өчен: планлаштыру структурасын реконструкцияләү (мәсәлән, юл челтәренең тыгызлыгын үзгәртү), үсентеләр тыгызлыгы арткан урыннарны кисү, авыруларны, Иске, декоратив булмаган агачларны һәм аз бәяле төрдәге үсемлекләргә бетерү, аларны декоратив-яфраклы һәм матур чәчәкле агач һәм куак формаларына алыштыру, ял майданчыкларын, балалар майданчыкларын оештыру;

- бульварлар һәм скверлар өчен: катлаулы вертикаль структурасы булган төркемнәргә формалаштыру, авыруларны, иске һәм декоратив булмаган бизәкле агачларны бетерү, юл кырые белән якындагы агачлар арасын булдыру һәм арттыру, махсус утырту технологияләрен кулланып, риск зонасыннан читтә зур күләмле утырту материалын утырту.

4.3.4. Актив массакүләм ялны, коену һәм рекреацияләүне оештыру өчен билгеләнгән һәм жиһазландырылган территорияләрдә (алга таба - ял итү зонасы) түбәндәгеләргә урнаштырырга киңәш ителә: юл йөрү белән медицина хезмәтә күрсәтү пункты, коткару станциясе, жәяүлеләр юллары, инженерлык жиһазлары (эчәргә яраклы су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу, сулыкта пычранган өслек агымы элгүдән саклау).

4.3.5. Ял зонасы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегә түбәндәгеләргә үз эченә ала: каты юллар, катнаш юллар (газonga баткан плиткалар), яшелләндерү, эчәргә яраклы фонтанчыклар, эскәмияләр, чүп савытлары, кече контейнерлар, Пляж жиһазлары (Кояштан ясалган түбәләр, ятаклар, киенү өчен кабиналар), бәдрәф кабиналары.

4.3.6. Объектлар территориясен яшелләндерүне проектлаганда тәкъдим ителә:

- булган үсемлекләргә, агач үсемлекләргә торышын һәм үлән каплавын бәяләү;

- корткычлар зыян күргән коры агач үсемлекләргә ачыклау, аларны объектлардан чыгару буенча чаралар эшләү;

-ял зонасының гомуми майданының 80% на кимендә үлән каплавын, агач-куак һәм яр бие үсемлекләргә саклауны тәэмин итәргә;

- сулык ярларын яшелләндерү һәм формалаштыру (жир тетрәү һәм эродлашу тауларында яр ныгыту билбау, су тоткарлау билбаулары-баш дренаж һ. б.);

- ял зонасы территориясен башка максатларда (этләр йөрү, уен шәһәрчәкләре, аттракционнар урнаштыру һ.б.) файдалануга юл куймау.

4.3.7. Фехтовкалау жайланмалары, урам техник жиһазлары («су», «тундырма» сәүдә арбалары), ваклап сату һәм туклану, бәдрәф кабиналарына капитал булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштырырга мөмкин.

4.3.8. Жирлек территориясендә паркларның түбәндәгә төрләргә оештырылырга мөмкин: күп функцияле парклар (вакыт-вакыт массакүләм ял итү, күңел ачу, актив

һәм тыныч ял итү өчен, өлкәннәр һәм балалар өчен аттракционнар кору), махсулаштырылган (махсус ял төрләрөн оештыру өчен билгеләнгән), торақ районнар парклары (торақ район халкының актив һәм тыныч ялын оештыру өчен билгеләнгән).

4.3.9. Лшафт-климат шартлары буенча-кисешкән рельефтагы парклар, сулык ярлары буенча Парклар, елгалар, урман үсентеләре белән шөгыльләнүче территорияләрдәге парклар.

4.3.10. Күп функцияле парк территориясендә аллеялар, юллар һәм мәйданчыклар системасын, парк корылмаларын (аттракционнар, беседкалар, павильоннар, бәдрәфләр һ.б.) күздә тотарга киңәш ителә. Яшелләндерүнең төрле төрләрөн һәм алымнарын куллану тәкъдим ителә: вертикаль (Пергола, треляжы, треляжи), мобиль (контейнерлар, вазоннар), агачлардан, куаклардан, чәчәкләрдән, экзотик үсемлек төрләрөннән декоратив композицияләр булдыру.

4.3.11. Парк корылмаларының составы һәм саны, Махсус паркларда төзекләндерү элементлары, кагыйдә буларак, паркның тематик юнәлешенә бәйле, проектлау һәм проектлау карары белән билгеләнә.

4.3.12. Торақ район паркы территориясендә аллея һәм юллар системасын, мәйданчыкларны (балалар, тыныч һәм актив ял итү, спорт мәйданчыкларын) күздә тотарга киңәш ителә. Парк территориясе янында яки аның составында торақ районның спорт комплексы, балалар өчен спорт-уен комплекслары, роликларда йөрер өчен урыннар булырга мөмкин.

4.3.13. Торақ район паркында яшелләндерү буенча проект чараларын эшләгәндә пространство структурасының формалаша торган төрләрөн һәм үсентеләр төрләрөн исәпкә алырга кирәк; территориянең функциональ планлаштыру оешмасына карап, әлегә климат зонасына хас үсемлек төрләрөн кулланып чәчәк бизәлешен күздә тотарга киңәш ителә.

4.3.14. Торақ пункт территориясендә түбәндәге бакча төрләрөн формалаштырырга киңәш ителә: ял бакчалары (халыкның кыска вакытлы ял итүен һәм йөрүләрөн оештыру өчен билгеләнгән), корылмалар янындагы бакчалар, күргәзмә бакчалары (экспозиция территориясе, мөстәкыйль объект яки шәһәр паркының бер өлеше) һәм башкалар.

4.3.15. Кагыйдә буларак, ял бакчасы территориясендәге төзекләндерү элементлары исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: плитка асфальтының каты төрләрөн, өслекләрне яшелләндерү элементларын, эскәмияләрне, чүп савытларын, урам техник жиһазларын («су», «туңдырма» арбаларын), яктырту жиһазларын.

4.3.16. Каплауның колористик чишелешен, су жайланмаларын, декоратив-кулланма бизәү элементларын, архитектура-декоратив яктырту жиһазларын урнаштыруны, яшелләндерүнең пейзаж характерын формалаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.

4.3.17. Киртәләр, стационар булмаган туклану корылмалары (жәйге кафелар) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.

4.3.18. Бакчаның планлаштыру оешмасы-күргәзмәләр, кагыйдә буларак, экспозицияне фәйдалы итеп күрсәтүгә һәм аны караганда уңайлы хәрәкәт булдыруга юнәлтелгән.

4.3.19. Бульварлар һәм скверлар - шәһәр тирәлегенә мөһим объектлары һәм жирлекнең яшелләндерү системасының структур элементлары. Кагыйдә буларак,

бульвар һәм скверлар территориясендәгә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: юлларны һәм майданчыкларны каплауның каты төрләре, өслекләргә үрчетү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жиһазлары.

4.4. Транспорт һәм инженерлык инфраструктурасы территорияләрендә төзекләндерү

4.4.1. Торак пунктның транспорт коммуникацияләре территорияләрендә төзекләндерү объектлары-кызыл линияләр чикләрендә торак пунктның урам-юл челтәре (УДС), төрле типтагы жәяүлеләр кичүе.

4.4.2. Кагыйдә буларак, урамнар һәм юллар территориясендәгә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: юл катламы һәм тротуарларның каты төрләре, өслекләргә тоташтыру элементлары, урамнар һәм юллар буйлап яшелләндерү, куркыныч урыннарны коймалау, яктырту жиһазлары, юл хәрәкәте мәгълүматларын йөртүчеләр (юл билгеләре, тамгалау, светофор җайланмалары).

4.5. Жирлекне һәм мәгълүматны рәсмиләштерү

4.5.1. Билге, реклама һәм витринаны бизәү һәм урнаштыру.

4.5.1.1. Мәгълүмати конструкцияләр (алга таба - билге) урнаштыруны, шулай ук башка график элементларны урнаштыруны, «реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясындагы 5.8 өлешеннән чыгып эшләнгән расланган муниципаль хокукый актлар нигезендә башкарырга кирәк.

4.5.1.2. Яктылык рекламаларынан һәм билгеләреннән файдаланучы оешмаларга янган газ яктылыгы торбаларын һәм электролампларын үз вакытында алыштырырга кирәк. Аерым реклама яки билге эшләмәгән очракта, тулысынча сүндерергә киңәш ителә.

4.5.1.3. Биналарда биналарның архитектура элементларын япкан билге һәм реклама урнаштырырга ярамый (мәсәлән, тәрәзә тишекләре, колонналар, орнамент һәм башкалар). 1953 яки аннан алдагы елны төзегән архитектура һәйкәлләренә һәм биналарга асылмалы элмә такталар урнаштырырга ярамый. Реклама 4нче бинаның саңгырау фасадларында (брендмауэр) урнаштырырга рөхсәт ителә.

4.5.1.4. 60 саннан да артмаган биеклектәгә хәрәфләрнең урта сызыгы буенча тезелгән беренче һәм икенче катлар арасында билге урнаштырырга рөхсәт ителә архитектура һәйкәлләрендә тыйнак төс гаммасы (шул исәптән материалларның табигый төсе: металл, таш, агач) булган билгеләр урнаштырырга кирәк. Сәүдә комплекслары өчен билге урнаштыру һәм дизайнын билгеләүче үз архитектура-сәнгать төшенчәләрен эшләү тәкъдим ителә.

4.5.1.5. Газета, афишалар, плакатлар, төрле игъланнар һәм рекламаларны урнаштыру махсус урнаштырылган стендларда рөхсәт ителә. Малоформатные листовых афиша мавыктыргыч чаралар өчен вакытлыча төзелеш киртәләренә өстәмә урнаштыру мөмкин.

4.5.1.6. Электротранспорт, урам утлары, биналар нигезе, коймалар һәм башка корылмалар игъланнарыннан элге объектлардан файдаланучы оешмаларга чистартуны гамәлгә ашырырга кирәк.

4.5.1.7. Реклама конструкцияләрен урнаштыруны һәм эксплуатацияләүне Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы карарында билгеләнгән тәртиптә башкарырга кирәк.

4.5.1.8. Реклама конструкцияләрендә жиһазлардан (мәсәлән, мәдәни һәм спорт объектларыннан, шулай ук афиша тумбаларыннан тыш) аерым урнашырга ярамый.

4.5.1.9. Зур форматлы реклама конструкцияләре (билбордлар, суперсайтлар һәм башкалар) торак, ижтимагый һәм офис биналарыннан 100 метрдан да якынак булырга рәхсәт ителми.

4.5.2. Навигация оешмасы.

4.5.2.1. Навигация визуаль шау-шу тудырмыйча һәм биналарның архитектура элементларын өзмигә уңайлы урыннарда урнаштырылырга киңәш ителә.

4.6. Төзекләндерү объектларын карап тоту

4.6.1. Житештерү һәм куллану калдыкларын, башка калдыкларны, карны махсус билгеләнгән урыннарда жыю, чыгару белән бәйлә чараларны һәм халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чараларны оештыру

(алга таба - территорияне чистарту)

4.6.1.1. Жирлекнең һәр торак пункттында кызыксынучы затлар белән килешенгән, территориянең конкрет участокларын, шул исәптән күчмә милек объектлары янындагы барлык милек рәвешләрен жыештыруга җаваплы затларны беркетеп ведомство буйсынуындагы территориянең картасын төзүгә киңәш ителә. Карта кызыксынган барлык затлар (предприятиеләр, оешмалар, идарәче компанияләр, жирлек башкарма комитеты) белән каты коммуналь калдыклар жыю урыннарын күрсәтеп килештерелә.

4.6.1.2. Бу карталарда муниципалитет һәм идарәче компанияләр арасындагы территорияне агымдагы карап тоту буенча вәкаләтләр чикләнгән төзекләндерү элементларының хәзерге торышы, шулай ук планлаштырыла торган объектлар чагыла. Картада чагылдырылган берничә катлам тәкъдим ителергә мөмкин:

а) агымдагы эчтәлек өчен җаваплы булган территориянең хәзерге торышы;

б) ишегалларын һәм җәмәгать зоналарын (парклар, скверлар, бульварлар) төзекләндерү проектлары;

в) проектларны тормышка ашыру барышы.

Карталар ачык итеп урнаштырылырга тиеш, җәмәгатьчелек фикер алышуын үткәргү мөмкинлегенә бирү максатыннан, шулай ук теләсә кайсы кызыксынучыга картада контактлы мәгълүмат белән төзекләндерү эшләрен оештыручы һәм гамәлгә ашыручы җаваплы затларны интерактив режимда күрергә мөмкин.

4.6.1.3. Жирлек территориясен жыештыруны планлаштыру жирлек территориясенә һәр өлешә элге территорияне жыештыру өчен җаваплы затка беркетелсә өчен эшләнә.

4.6.1.4. Жыештыруны тормышка ашыруга физик, юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, биналарның (урыннарның), корылмаларның, шул исәптән вакытлыча корылмаларның милекчеләре, шулай ук милек хокукындагы жир кишәрлекләренә, башка төр әйбер хокукына, арендага алу хокукына, башка законлы хокукка ия булучылар, территорияне арендага алу килешүенә янәшәдәге территорияне чистарту һәм аның чикләрен билгеләү турындагы таләпләрне кертү юлы белән, шулай ук жир милекчеләре белән килешүләр аша жәлеп ителә участоклар.

Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукында, башка төр яисә мәжбүри хокукта булган жир кишәрлеген, шулай ук милек хокукында, башка төрдәге яисә мәжбүри хокукта булган биналарны, корылмаларны гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга тиешләр, мөстәкыйль яки үз акчаларына махсус оешмаларны жәлеп итү аша.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яки башка төр яисә мәжбүри хокукларда берничә затныкы булса, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылмалар булган очракта, территорияне карап тоту һәм жыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Әгәр дә бина, структура милек хокукында яки бүтән әйбер яки мәжбүри хокукта берничә кешегә булса, фасад эчтәлегенә яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

4.6.1.5. Урамнарның, мәйданнарның, скверларның һәм башка жәмәгать урыннарының житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләнүен булдырмас өчен махсус билгеләнгән кече зурлыктагы калдыкларны (чүп савытлары, баклар) вакытлыча туплау өчен билгеләнә.

Күпфатирлы йортлар белән идарә итүче гражданныр (хосусый торақ йортлар хужалары), шәхси эшмәкәрләр, үз эшчәнлекләрен жирлек территориясендә гамәлгә ашыручы юридик затлар, калдыклар жыю өчен түбәндәге объектларга каты һәм зур габаритлы калдыклар жыялар:

- а) чүп кабул итү камерасына урнаштырылган контейнерлар;
 - б) жиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерлар (шул исәптән калдыкларны төрләргә бүлгәндә (тукыма, кәгазь, пыяла, пластмасса, полимер, азык-төлек, сортланмый торган калдыклар));
 - в) зур калдыклар өчен махсус контейнерлар (бункерлар) яки мәйданнар;
 - г) жиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган бункерлар;
 - д) билгеләнгән график буенча йә чакыру буенча, Шартнамәдә каралган очракларда һәм әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән очракларда эшләүче махсус автотранспорт;
- Д) чүп савытлары;

ж) соңрак чыгару өчен вакытлыча калдыклар туплау урыннары.

4.6.1.6. Установка емкостей для временного складирования отходов производства и потребления и их очистка осуществляется лицами, ответственными за уборку соответствующих территорий.

4.6.1.7. Каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыралар:

- күпфатирлы йортлардан - калдыклар белән эш итү өлкәсендә билгеләнгән тәртиптә эшчәнлек алып баручы юридик яки физик затлар;

- индивидуаль торак йортлардан-торак йортларның хужалары мөстәкыйль йә калдыклар белән эш итү өлкәсендә билгеләнгән тәртиптә эшчәнлек алып баручы юридик яки физик зат белән килешү буенча;

- калдыкларның гомуми файдалану территорияләреннән һәм вакытлыча туплану урыннарыннан-калдыклар белән эш итү өлкәсендә билгеләнгән тәртиптә эшчәнлек алып баручы юридик яки физик затлар;

- башка территорияләрдән-хосусый эшмәкәрләр, юридик затлар, әлеге территорияләрнең хокук ияләре, табигатьне саклау һәм санитар таләпләрне үтәү шарты белән йә билгеләнгән тәртиптә калдыклар белән эш итү өлкәсендә эшчәнлек башкаручы юридик яки физик зат белән килешү буенча мөстәкыйль.

4.6.1.8. Каты көнкүрөш һәм зур габаритлы калдыкларны мөстәкыйль рәвештә калдыкларны сортлау буенча махсуслаштырылган оешмаларга яисә калдыклар урнаштыру объектларына чыгару гамәлгә ашырыла.

Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны әлеге ремонт өчен махсус бүлеп бирелгән затлар мөстәкыйль рәвештә чыгара.

Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны вакытлыча саклау урыннарына жыю тыела.

4.6.1.9. Контейнер майданчыгыннан һәм аның янәшәсендәгә чүп ташу контейнерларыннан чүп ташу транспортына ташланган житештерү һәм куллану калдыкларын ташлау калдыкларны ташучы оешма хезмәткәрләре тарафыннан башкарылырга тиеш.

4.6.1.10. Калдыкларны ташу аларны ташу, авария хәлен тудыру, ташу калдыклары белән кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерү мөмкинлеген булдырмый калу ысуллары белән башкарылырга тиеш.

4.6.1.11. Төнге вакытта жыештырганда тавышны кисәтүче чаралар күрергә кирәк.

4.6.1.12. Йортлар һәм урамнар территориясә артында чүп-чар, чүп-чар ташу, чүп-чар ташу тыела.

4.6.1.13. Чүп жыючыларга һәм чокырларга ирекле керү юлын тәэмин итәргә кирәк.

4.6.1.14. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 2 өлеше нигезендә жирлек башкарма комитеты жирлек территориясен жыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен башкару өчен гражданнарны үз теләгә белән жәлеп итә ала.

Жирлек территориясен жыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләренә жирлекнең балигь булган хезмәткә сәләтле халкы төп эштән яки уку вакытыннан бушка өч айга бер тапкыр гына жәлеп ителергә мөмкин. Шул ук вакытта жирлек

территориясен чистарту, төзеклэндерү һәм яшеллэндерү эшләренең озынлыгы дүрт сәгатътән артык була алмый.

Жирлек территориясен жыештыру, төзеклэндерү һәм яшеллэндерү эшләрен башкаруга гражданның жәлеп итү жирлек башкарма комитеты карары нигезендә башкарыла.

4.6.2. Язгы-жәйге чорда территорияне жыештыру үзенчәлекләре

4.6.2.1. Язгы-жәйге территория 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр жыештырыла һәм урамнарны, тротуарларны, мәйданнарны юу, сугару һәм чистарту күздә тотыла.

Климат шартларына карап, жирлек башкарма комитеты карары белән язгы-жәйге урып-жыю вакыты үзгәрергә мөмкин.

4.6.2.2. Линка урамнарның һәм мәйданнарның бөтен киңлеген ясарга тиеш.

4.6.2.3. Чүп-чарны комнан, тузаннан, чүп-чардан чистарту эшен иртәнге 7гә төгәлләргә киңәш ителә.

4.6.2.4. Тротуарларны һәм ишегалды территорияләрен, яшел үсентеләрне һәм газоннарны юу һәм су сибү оешмалар көче һәм биналарның милекчеләре тарафыннан башкарыла.

4.6.2.5. Юл өслекләрен һәм тротуарларны юу, шулай ук тротуарларны сөртү киңәш ителә 23 сәгатътән иртәнге 7гә кадәр, ә урамнарның йөрү өлешен дымлы сөртү кирәк булганда иртәнге 9дан 21 сәгатъкә кадәр житештерергә киңәш ителә.

4.6.2.6. Жәйге чорда юридик затлар һәм хосусый эшмәкәрләр, милек хокукы яисә башка төрле хокуклардагы жир кишәрлекләре чикләрендә жыештырудан тыш, чүп үләннен чыгарырга кирәк.

4.6.3. Көзге-кышкы чорда территорияне жыештыру үзенчәлекләре

4.6.3.1. Территорияне көзге-кышкы чистарту 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр үткәрелә һәм чүп-чарны, кар һәм бозны, пычракны жыештыру һәм алып чыгу, хлоридлар катнашында ком белән урып-жыю күздә тотыла. Интенсив жәяүлеләр хәрәкәте булган зоналарда кеше һәм хайваннар, үсемлекләр, аяк киеме сәламәтлегенә зыян китерә торган химик реагентлар кулланудан (яки минимальләштерүдән) баш тартырга кирәк.

Климат шартларына карап, жирлек башкарма комитеты карары белән көзге-кышкы урып-жыю вакыты үзгәрергә мөмкин.

4.6.3.2. Яңа төшкән кар барлык урамнарда, мәйданнарда, яр буйларында һәм скверларда киләчәктә алып китү рөхсәт ителә.

4.6.3.3. Әгәр дә бу яшел мәйданга зыян китерсә, карны яшел мәйданга туплау тыела.

4.6.3.4. Урамның киңлегенә һәм хәрәкәтнең характерына карап, анда валларны йөрү өлешенең ике ягына яисә кирәкле юллар һәм юллар калдырылган тротуар буенда йөрү өлешенең бер ягына салырга кирәк.

4.6.3.5. Хлоридлар белән ком өстәү, гадәттә, кар яву яки бозлавык башлану белән шунда ук башлануырга тиеш.

4.6.3.6. Беренче чиратта, бозлавык вакытында төшү, күтәрелү, киселешләргә, жәмәгать транспорты тукталышларына, жәяүлеләр өчен кичү урыннарына сибү урынлы.

4.6.3.7. Тротуарларны коры, хлоридсыз ком белән сибәргә кирәк.

4.6.3.8. Түбәләрне кардан чистарту һәм боз сөңгеләрен бетерүне түбәндәге куркынычсызлык чараларын тәмин итеп башкарырга кирәк: кизү торы урыннарын билгеләү, тротуарларны коймалау, биеклектә эшләүче затларны иминият жиһазлары белән тәмин итү.

4.6.3.9. Махсус оешмалар жыйган юлларда карны түбәдән кар ташларга, юл өслекләреннән сметалы итеп чыгарырга һәм алар белән гомуми вал салырга кирәк.

4.6.3.10. Йорт яны территориясен жыештыру, төзекләндерү эшләре алып барганда идарәдәге күпфатирлы йортларда яшәүчеләргә йорт яны территориясеннән карны жыештыру һәм чыгару эшләренең вакыты һәм урыны турында, мондый хәрәкәт кирәк булган очракта, йорт яны территориясенен махсус техникасын жыештыруга комачаулый торган транспорт чараларын күчерү кирәклегенә турында хәбәр итәргә кирәк.

4.6.3.11. Урамнарның, мәйданнарның, яр буйларының барлык тротуарларын, ишегалларын, юл лотокларын, базар мәйданнарын һәм асфальт өслекле башка участокларны кар һәм бозлы накаттан кыргыч астына чистартырга һәм иртәнге 8гә кадәр ком сибәргә киңәш ителә.

4.6.3.12. Кар ташлау махсус билгеләнгән урыннарда гына рөхсәт ителә.

4.6.3.13. Кар яуган урыннар уңайлы подъездлар, карны саклау өчен кирәкле механизмнар белән жиһазландырылган.

4.6.3.14. Урамнардан, мәйданнардан, күперләрдән, плотиналардан, скверлардан һәм бульварлардан кар көз башыннан ук жыештырырга һәм, беренче чиратта, магистраль урамнардан, автобус трассаларыннан, күперләрдән, плотиналардан һәм юл үткәргечләрдән чыгарырга кирәк.

4.6.3.15. Урамнарны, юлларны, мәйданнарны жыештырганда тиешле территорияләрен карап тоту өчен җаваплы махсус оешмалар кар чистарту техникасын үткәннән соң прибордюр подшипникларын жыештыруны һәм керү юлларын, Корылмалар ягыннан да, капма-каршы яктан да жәяүлеләр кичүләрен чистартуны тәмин итәргә тиеш.

4.6.4. Торак, катнаш һәм сәнәгать төзелеше территорияләрен карап тоту

4.6.4.1. Торак, катнаш һәм сәнәгать төзелеше территорияләренең эчтәлегенә үз эченә ала:

биналар, корылмалар, Корылмалар һәм коймалар фасадларын тоту;

күп катлы торак төзелеше территорияләрен карап тоту;

индивидуаль торак төзелеше территорияләрен карап тоту;

катнаш һәм сәнәгать төзелешенең эчтәлегенә;

яшелләнделгән территорияләрен һәм табигый үсемлекләрен саклау;

кечкенә архитектура формаларының эчтәлегенә.

4.6.4.2. Содержание фасадов зданий, строений, сооружений и ограждений осуществляется ответственными лицами в соответствии с действующими правилами и нормами, а также настоящими Правилами.

4.6.4.3. Биналарның, корылмаларның, корылмаларның һәм коймаларның фасадларын тоту үз эченә ала:

төзелеш, архитектура һәм торак бүлгегә белән килешенгән проект нигезендә конструктив элементларны һәм фасадларны, козырекларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджи коймаларын, кәрнизләрне, баскыч һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм ремонтлау-Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының коммуналь хужалыгы;

дренаж, дренаж торбалары һәм сливаларның төзек хәлдә булуын һәм тотылуын тәмин итү;

түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында куркынычсызлык чараларын тәмин итү (кизү тору урыннарын билгеләү, тротуарларны киртәләү, биеклектә эшләүче затларны иминиятләштерү жиһазлары белән тәмин итү);

кар һәм боздан үз вакытында түбә һәм козырекларны, керү төеннәрен, боз сөңгеләрен, кәрнизләрдән, балконнардан һәм лоджияләрдән кар һәм боз сөңгеләрен кар һәм боз сөңгеләрен кар һәм боз кисәкләрен кар һәм боздан вакытында чистарту;

буыннарны, ярыкларны һәм чокырларны мөһерләү, ябыштыру һәм тегү;

отмосткаларны, подвал тәрәзәләрен һәм подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

электр яктырту фасадында урнаштырылган тәртипле хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;

фасад өслекләрен, аларның торышына һәм эш шартларына карап, вакытында буяу, чистарту һәм юу, ә койма елына 1 майга кадәр кимендә 1 тапкыр;

тәрәзәләрен һәм тәрәзәләрен, билгеләрен һәм күрсәткечләрен вакытында юу;

язмаларны, рәсемнәрне, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне чистарту;

биналарны, корылмаларны техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары белән каралган башка таләпләрне үтәү.

4.6.4.4. Кышкы чорда биналарның хужалары (арендаторлары) һәм торак фонд белән идарә итүче идарәче оешмалар тарафыннан биналарның түбәләрен һәм керү урыннарының ишекләрен кардан, боз сөңгеләреннән, шулай ук кар катламнары барлыкка килгәндә, җыелган саен үз вакытында чистартып тору оештырылырга тиеш.

Тышкы ташландык түбәләрен 30 см калыңлыктагы, 0 градус һәм аннан югарырак булган кар катламы барлыкка килүгә юл куймыйча, вакыт – вакыт кардан чистартырга кирәк.

Биналарның түбәләрен һәм керү төеннәрен кардан, боз сөңгеләреннән, шулай ук кар катламнарыннан чистарту элегә Кагыйдәләренң 4.6.3.8 пункты таләпләрен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

4.6.4.5. Биналар аншлаглар, номерлар, флаг тотучылар, истәлек такталары, янғын гидранты күрсәткечләре, ә торак йортлар номерлары күрсәткечләре белән җиһазландырылырга тиеш.

Аншлаглар һәм номерлар чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш.

4.6.4.6. Тыю:

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге белән килешмичә балконнар арасында киңлек төзү һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу;

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге белән килешмичә төрле растыжкалар, асылмалар, билгеләр, күрсәткечләр, флагштоklar, тышкы мәгълүмат чаралары диварларына беркетү;

урамның атамаларын, бинаның, корылманың яки корылманың номерларын жирлек башкарма комитеты белән килешмичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

бина фасадында һәм (яки) түбәсендә флаг тотучылар, флаklar, флагштоklar урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге белән килешмичә биналарның, корылмаларның, корылмаларның фасадларында элмә такта, игъланнар, листовкалар һәм башка тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру;

биналарның түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чарны суүткәргеч торбаларга ташларга.

4.6.4.7. Ишегалды һәм күп катлы торак төзелешен тоту җаваплы затлар тарафыннан Торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

4.6.4.8. Ишегалды территориясен карап тоту күп катлы торак төзелешен үз эченә ала:

күзәтү һәм буран коеларын, дренажларны, подшипникларны, күчерү торбаларын даими чистарту, ремонтлау һәм чистарту;

инженер челтәрләрен күзәтү коеларына, янгын су белән тәмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәмин итү;

яшелләндерү һәм гамәлдәге яшел үсентеләрне карау, ә кирәк булган очракта санитар кисү һәм кисү гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә башкарыла;

кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

4.6.4.9. Ишегалды территориясен карап тоту өчен җаваплы кешеләр күп катлы торак төзелешен тәмин итәргә тиеш:

ишегалды территориясенә санитар торышын даими җыештыру һәм системалы күзәтү;

квартал эчендәге юллар, тротуарлар, юллар, отмосткалар, ясалма корылмалар, кече архитектура формалары житешсезлекләренә мөмкин сәбәпләрен ачыклау, аларны бетерү буенча чаралар күрү;

канализацияләнмәгән сыек көнкүреш калдыклары җыентыкларын биналарга урнаштыру;

ишегалды территориясендә урнашкан биналарның һәм башка объектларның алгы якларын көн саен җыештыру һәм чистарту, билгесез урыннарда ябыштырылган игъланнардан;

халыктан каты коммуналь калдыкларны җыю нокталарына чүп чыгару графигын күрсәтеп мәгълүмати табличкалар кую;

территорияне сезонлы эксплуатациягә әзерләү, шул исәптән су агызуны тәмин итү өчен чокырларны юдыру һәм чистарту, яңгырлы челтәр люкларына һәм

кабул итү коеларына системалы төстө кар эреп беткәннән соң чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

тайгак урыннарны ком һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

яшел үсентеләрне үз көчләрә белән яки махсус оешмалар белән килешүләр буенча саклау һәм тиешенчә карау;

саклау исправном халәтендә электроосвещения һәм кертергә аның белән житеп караңгылык;

кисәтү артыннан иярү:

- билгесез урыннарда игъланнарны ябыштыру;

- юлга чыга торган буш жир участкаларында эчке киём, киём, келәм һәм башка әйберләр элөп кую;

- ишегалды территориясендә транспорт чараларын юу;

- кечкенә ишегалды корылмаларын үз-үзеннән төзү;

- тиешле рөхсәт алмыйча һәм билгеләнгән тәртиптә балкон һәм лоджий конверсияләре;

- ишегалды территориясен металл калдыклар, төзелеш чүп-чары, зур чүп-чар, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән чума;

- ишегалларына чүп-чар ташлау, азык калдыклары һәм чүп-чар ташлау, шулай ук аларны ишегалларында күмү яки яндыру;

кагыйдәләр белән каралган башка таләпләрне үтәү.

4.6.4.10. Йорт яны территориясендә күп катлы торак төзелеше тыела:

автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын, гаражлар төзүне тиешле хокук билгели торган документларсыз оештырырга;

квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән үз белдеге белән капларга.

4.6.4.11. Шәхси торак төзелеше территориясен карап тоту жаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлегә Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

4.6.4.12. Индивидуаль торак йортларның милекчеләре һәм (яки) яллаучылары, закон яки килешү белән башкасы каралмаган булса, бурычлы:

торак йортларның, коймаларның (коймаларның) фасадларының, шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәэмин итәргә, аларны ремонтлау һәм буяуны вакытында житештерергә;

йорт чикләрендә үз көчләрә белән яки махсус оешмалар белән килешүләр буенча яшел үсентеләрне тәэмин итү;

индивидуаль торак йортларның фасадларында жирлек башкарма комитеты белән килештереп проспект яки урам, тыкрык атамалары күрсәткечләрен, шулай ук йорт номерларын урнаштырырга;

үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы чикләрендә санитар нормалар нигезендә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф урнаштырырга, аларны даими чистартырга һәм дезинфекцияләргә;

производство һәм куллану калдыкларын махсус билгеләнгән урыннарда (контейнер майданчыкларында) тупларга.

4.6.4.13. Шәхси торак төзелеше территорияләрендә тыела:

кар чыгарырга, шлак ташларга, йорт хужасы территориясе өчен сыек көнкүрөш калдыкларын агызырга;

йорт хужасы территориясе артында чокырлар куярга;

урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына комачаулаучы коймалар урнаштырырга.

4.6.4.14. Яшеллөндөрү объектларын (парклар, скверлар, бульварлар, газоннар, бакчалар), шул исәптән аларда урнашкан тротуарларны, жәяүлөлөр зоналарын, баскыч жыеннарын) жыештыру элге объектларга хезмәт күрсәтүче затларның, ә ишегалды территорияләрен – торак фондына яки яшел үсентеләрне карап тотуга беркетелгән затларның бурычы булып тора.

4.6.4.15. Ваклап сату, көнкүрөш хезмәте күрсәтү һәм туклану предприятиеләре корылмаларын жәяүлөлөр зоналары территорияләрендә, паркларда, бакчаларда, торак пунктларның бульварларында урнаштырырга киңәш ителә. Корылмаларны каты өслекләргә урнаштырырга, яктырту жиһазлары, чүп - чар өчен чүп савытлары, туклану корылмалары-бәдрәф кабиналары белән жиһазландырырга кирәк.

4.6.4.16. Торак (торак булмаган) һәм ижтимагый билгеләнештәге биналарның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, Навес (козырька), өслекләренә парлаштыру элементлары (баскычлар һ.б. ш.), инвалидларны һәм хәрәкәте чикләнгән халык төркемнәрен күчерү өчен жайланмалар һәм жайланмалар (пандуслар, рельслар һ. б.) белән жиһазландырырга кирәк. Каты өслекле майданчык яшеллөндөрелмәгән очракта, керү төркемдә төрле яшеллөндөрү төрләрен карарга кирәк.

4.6.4.17. Кече архитектура формаларын тоту жаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук элге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

4.6.4.18. Жаваплы кешеләр бурычлы:

кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тотарга;

кече архитектура формаларын буяу (проектта каралган очракларда) житештерергә, шулай ук буяуны яңартуны кирәк булганда күзәтергә;

комлыкларны шома койма өслеге белән жиһазлагыз, сандугачларда комны елына ким дигәндә бер тапкыр алыштырыгыз;

балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял майданчыкларының конструктив элементларының ныклығы, ышанычлылығы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп бару.

4.6.4.19. Суны тротуарларга, газоннарга, юлның һәм Яшел үсентеләрле территорияләргә агызырга ярамый, ә авария эшләре башкарганда суны агызу махсус бүлекләр яки шланглар буенча якындагы фекаль яки яңгыр канализациясе коеларына коммуникацияләр хужалары белән килештереп һәм ташландык суларны агызу эшенә киткән чыгымнарны каплап рөхсәт ителә.

4.6.4.20. Тыю:

кече архитектура формаларын куллануның максаты юк (мәсәлән, балалар уен майданчыкларында олыларның ял итүе, спорт майданчыкларында кер юу);

кече архитектура формаларында афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне элү һәм ябыштыру;

бозу һәм зыян кече архитектура формалары һәм аларның структур элементлары;

вестибюльләр козыреклары астында, биналар аркаларында, Яшел майданлы территорияләрдә, балалар өчен ял итү, спорт, транспорт стоянкаларында, инженерлык коммуникацияләренә сак зонасында капитал булмаган корылмалар урнаштырырга;

4.6.4.21. Озак вакыт (бер елдан артык) кулланылмый торган һәм үзләштерелмәгән территорияләргә, шулай ук корылмаларны сүткәннән соң территорияләргә жыештыру һәм карап тоту бурычы аларның хужаларына йөкләнә.

4.6.5. Гражданның күпләп була торган урыннарын карап тоту

4.6.5.1. Гражданның күпләп торган урыннарын карап тоту гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан башкарыла.

4.6.5.2. Гражданның күпләп килү урыннарына керә:

халыкның ял итү урыннары - парклар, пляжлар, ял базалары;

актив ял итү урыннары һәм мавыктыргыч чаралар - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары;

сүдә билгеләнешендәге объектлар - базарлар һәм ваклап сату чөлтәре объектлары (стационар булмаган сүдә объектлары һәм хезмәт күрсәтү сферасы объектлары - автомагазиналар (автолавкалар, автоприцеплар), цистерналар, арбалар, лотоклар (күчмә һәм жыелма-сүтелә торган Тат түтәлләре белән), жәйге кафелар, сүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары;

автомобиль стоянкалары, дача-төзелеш һәм гараж-төзелеш кооперативлары, яшелчә саклау кооперативлары, гражданның бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре биләгән территорияләр;

административ һәм ижтимагый биналар, корылмалар һәм учреждениеләр (театрлар, кинотеатрлар, мәдәният йортлары, мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, поликлиникалар) янындагы территорияләр;

зиратлар һәм истәлекләр.

4.6.5.3. Автомобиль стоянкалары, гараж-төзелеш кооперативлары, яшелчә саклау кооперативлары, гражданның бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре биләмәләрен жыештыру бурычы әлеге объектларның милекчеләренә (хужаларына) йөкләнә.

4.6.5.4. Җаваплы кешеләр бурычлы:

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге, жирлекнең башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар нигезендә гражданның күпләп була торган урыннарын төзекләндерү эшләрен башкару;

гражданның күпләп жыела торган урыннарында вак чүп жыю өчен чүп савытлары кую һәм аларны үз вакытында чистартырга;

көннең караңгы вакытында гражданның күпләп килү урыннарын яктыртуны тәмин итәргә;

территорияне чүп-чардан, пычрактан, тузаннан, кардан һәм боздан жыештыруны оештырырга һәм тәмин итәргә, шулай ук гомуми файдаланудагы территорияләрдә (үлән биеклегә 15 сантиметрдан артык булганда), чикләнгән һәм

махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, вакытлыча чабылган үләнне тәүлек эчендә жыештырырга.

4.6.5.5. Пляжлар, базарлар территорияләре билгеләнгән санитар нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килергә тиеш.

4.6.5.6. Пляж территорияләрен коткару чаралары, бәдрәфләр, медицина пунктлары, чүп-чар жыю өчен чүп-чар, Пляж жиһазлары (күлэгәле түбәләр, киенү кабиналары, ятаклар) белән жиһазландырырга кирәк.

4.6.5.6. Базарларның территорияләре төзекләндерелергә, яңгыр һәм Кар сулары өчен каты өслекләргә ия булырга, шулай ук бәдрәфләр, хужалык майданчыклары, контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән жиһазландырылырга, суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш.

4.6.5.7. Гараж-төзелеш кооперативлары, ачык автомобиль тукталышлары территорияләре каты су үткәрми торган каплауга һәм яңгыр канализациясенә ия булырга һәм житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен контейнерлар белән жиһазландырылырга тиеш.

4.6.5.8. Гражданның күпләп килү урыннары территорияләрендә тыела:

контейнерны һәм сәүдә жиһазларын бу булмаган урыннарда саклагыз;

территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

транспорт чараларын бу урыннарда юю;

зыян газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектлары;

өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;

зыян кече архитектура формалары һәм аларны урнаштырылган урыннардан күчерегез;

тротуарларга, газоннарга һәм юлларга сыек продуктлар, сатуратор жайланмаларыннан су, ачыткы һәм сыра танкларыннан калдыклар куегыз;

капиталь булмаган корылмалар урнаштырыгыз.

4.6.6. Тышкы төзекләндерү элементларын тоту тәртибе

4.6.6.1. Тышкы төзекләндерү элементларын тоту өчен гомуми таләпләр.

4.6.6.1.1. Төзекләндерү элементларын тоту, шул исәптән һәйкәлләрне, мемориалларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, физик һәм (яки) юридик затлар тарафыннан, милек хокукындагы Тышкы төзекләндерү элементларына ия булучы, хужалык алып бару, оператив идарә итү элементларына ия булучы яисә милекче яки вәкаләтле зат белән килешүләр нигезендә башкарыла.

4.6.6.1.2. Физик һәм юридик затларга якин-тирә территорияләрдә урнашкан төзекләндерү элементларын карап тотуны оештырырга тәкъдим ителде.

4.6.6.2. Яктылык билгеләре, башка тышкы мәгълүмат чаралары, реклама, витриналар.

4.6.6.2.1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге белән эскизлар расланганнан соң гына тышкы мәгълүмат чараларын (эlmәләрне) урнаштыру рәхсәт ителә.

4.6.6.2.2. Яктылык рекламаларыннан һәм билгеләреннән файдаланучы оешмалар аларны көн саен тәүлекнең караңгы вакыты житү белән үз эченә ала һәм урам утларын сүндерү вакытын сүндерми, ләкин яктылык көненнән дә соңга

калмыйча сүндерә, янган газ яктылыгы торбаларын һәм электролампларны үз вакытында алыштырырга мөмкинлек бирә.

4.6.6.2.3. Витриналар махсус яктырткычлар белән жиһазландырыла.

4.6.6.2.4. Газета, афишалар, плакатлар, төрле игъланнар һәм рекламаларны урнаштыру бары тик махсус урнаштырылган стендларда гына рөхсәт ителә.

4.6.6.2.5. Урамдагы ут баганалары, биналар нигезе, коймалар һәм башка корылмалар игъланнарыннан чистарту элге объектлардан файдаланучы оешмалар тарафыннан башкарыла.

4.6.6.3. Кечкенә архитектура формаларын төзү, урнаштыру һәм саклау.

4.6.6.3.1. Физик яки юридик затлар кечкенә архитектура формаларын тотканда аларны ремонтлау һәм буяу эшләрен башкарырга тиеш.

4.6.6.3.2. Киосклар, павильоннар, коймалар, газон коймалар һәм тротуарлар, транспортны көтү павильоннары, телефон кабиналары, спорт корылмалары, афишалар һәм игъланнар өчен стендлар һәм башка стендлар, реклама тумбалары, транспорт тукталышлары һәм күчү күрсәткечләрен, эскәмияләрне елына ким дигәндә бер тапкыр житештерергә кирәк.

4.6.6.3.3. Таш, тимер - бетон һәм металл коймаларны урам яктырту фонарьлары, терәкләр, трансформатор будкалары һәм киосклар, торак, ижтимагый һәм сәнэгать биналарының металл капкалары буяуны ике елга бер тапкыр гына түгел, ә кирәк булганда төзекләндерергә кирәк.

4.6.6.4. Биналарны һәм корылмаларны ремонтлау һәм карап тоту.

4.6.6.4.1. Биналарны һәм корылмаларны эксплуатацияләү, аларны ремонтлау техник эксплуатацияләүнең билгеләнгән кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарыла.

4.6.6.4.2. Агымдагы һәм капитал ремонт, биналарның һәм корылмаларның фасадларын буяу, аларның техник торышына карап, биналарның һәм корылмаларның милекчеләре белән яки башка затлар белән милекче килешүе буенча башкарыла.

4.6.6.4.3. Биналарның фасадларында аерым детальләрне бетерү яки үзгәртү белән бәйлә төрле үзгәрешләр, шулай ук төп фасадка караган тәрәзә һәм ишекләрне реконструкцияләү Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлгеге белән килештереп башкарыла.

4.6.6.4.4. Оешмалар, учреждениеләр, предприятиеләр, биналарның хокуклы булуына карамастан, шулай ук йортларның һәм корылмаларның милекчеләре биналарда урамның атамасы һәм расланган үрнәктәге номер билгеләре, ә почмак йортларында кисешкән урамнарның исемнәре булырга тиеш.

4.6.7. Территорияләрне яшелләндерү һәм яшел үсентеләрне карап тоту буенча эшләр

4.6.7.1. Яшелләндерү элементлары

4.6.7.1.1. Яшелләндерү элементларын булдырганда уңайлы жәяүле мохит, Аралашу өчен уңайлы мохит оештыру принциптарын, жәмәгать киңлекләрендә яшәүчеләргә кирәкле яшелләндерү элементларын тундыру, шулай ук яшел

үсентеләр территориясендә жәяүлеләр һәм велосипед юлларын, кешеләр жәлеп итә торган үзәкләрне булдыру принципларын исәпкә алырга киңәш ителә.

4.6.7.1.2. Яшелләнדרү-территорияне төзекләнדרүнең һәм необходимшафт оешмасының составлы һәм кирәкле өлеше, булган һәм/яки барлыкка китерелә торган табигый комплексларны актив файдаланып, жирлекнең тотрыклы мохитен формалаштыруны, шулай ук жирлек территориясендә элек барлыкка килгән яки башта гамәлдә булган табигый мохитне саклау һәм саклау.

4.6.7.1.3. Яшелләнדרү эшләрән жирлекнең гомуми яшел «каркас» комплексында һәм контекстында планлаштырырга кирәк, ул барлык халыкка да урбанизацияләnmәгән лшафтлардан файдалану, спорт белән шөгыйльләнү һәм аралашу өчен мөмкинлек, физик уңайлыklar һәм шәһәр тирәлегенең визуаль һәм экологик характеристикаларын яхшырту мөмкинлеген тәмин итә.

4.6.7.1.4. Үсентеләр төрләрән сайлауга карап, үсентеләрнең күләмле-пространство структурасын билгеләргә һәм үзләре белән торак пункт төзелеше белән Яшел территория участкаларының визуаль-композицион һәм функциональ элементләрән тәмин итәргә кирәк.

4.6.7.1.5. Эшне алдан эшләнгән һәм тиешле жирле үзидарә органнары тарафыннан расланган төзекләнדרү проекты буенча башкарырга кирәк.

4.6.7.1.6. Наваның пычрану дәрәжәсе югары булган шартларда күп рәт агач-куак утыртмаларын формалаштырырга киңәш ителә: Яхшы жылләтү режимында - ябык типта (кроннарны юдыру), Начар жылләтү режимында - Ачык, фильтр тибындагы (тажны сүндөрмәү).

4.6.7.1.7. Жирлек территориясендә бер адым ераклыкта сыйфатлы яшелләнדרелгән территорияләр оештыру максатка ярашлы. Яшел киңлекләрне тотрыклы үсеш концепциясе һәм әйләнә-тирә мохиткә сакчыл караш белән актив куллану өчен жайлаштырылган итеп проектлау яхшы идея.

4.6.7.1.8. Яшелләнדרелгән урыннарны проектлаганда биологик төрлелек һәм шәһәр тирәлегенең өзлексез элементлары факторларын исәпкә алырга, шәһәр эчендәге экосистема элементләрән саклап калу өчен жирлекнең Яшел «каркаслары» проектларын булдырырга киңәш ителә.

4.6.7.1.9. Проект документларын эшләгәндә дендропланнардагы яшел үсентеләрнең шартлы билгеләрәнә куела торган таләпләрне кертәргә кирәк.

4.6.7.1.10. Жирлекләрнең төзекләнדרү объектларын, шул исәптән яшелләнדרү объектларын төзүгә, капитал ремонтлауга һәм реконструкцияләүгә проект документларын эшләгәндә дендроплан төзәргә кирәк, бу исә сәламәт һәм декоратив үсемлекләрне максималь рәвештә саклап калу максатыннан проектлаштырыла торган объектларны рациональ урнаштыруга ярдәм итәчәк.

4.6.7.1.11. Яшелләнדרү объектларын төзү, капитал ремонтлау һәм реконструкцияләүгә проект документациясен төзүне яшеллекнең бөтен участогына яшел үсентеләрнең инвентарьлаштыру планы булган геоподосноваларга нигезләнәп башкарырга кирәк.

4.6.7.1.12. Алынган геоподосновлар һәм инвентарьлаштыру планы нигезендә, проект оешмасы тарафыннан территорияне төзекләнדרү проектын эшләрәгә кирәк, анда төп планлаштыру карарлары һәм капитал салу күләмнәре билгеләнә, шул исәптән компенсацион яшелләнדרү өчен дә. Шул ук вакытта кисү һәм тулаем

төзеклэндөрү участигы буенча күчеп утырту күләме билгеләнә, компенсация хакын исәпләү башкарыла.

4.6.7.1.13. Әлеге стадиядә төзелеш зонасына эләккән агачлар һәм куаклар саны билгеләнә, инвентаризация планында конкретизацияләнмишә (дендропланны эшләмичә).

4.6.7.1.14. Төзеклэндөрү, капитал ремонт һәм реконструкцияләүгә проект-смета документлары расланганнан соң, планлаштыру карарларын, инженерлык коммуникацияләрен һәм төзелешне оештыруны төгәлләштерү белән эш проекты эшләнә. Бу этапта дендроплан эшләнә, анда эш зоналары аерылып тора, сакланырга, киселергә һәм күчерелергә тиешле барлык агач һәм куак үсемлекләре шартлы рәвештә кулланыла.

4.6.7.1.15. Дендроплан эшлэгәндә инвентаризация планы үсемлекләренен нумерациясе саклана.

4.6.7.2. Паркларны, скверларны, яшел зоналарны карап тоту һәм торгызу, урманнарны һәм табигый зоналарны саклау һәм саклау буенча тиешле лицензияләре булган һәм яшел үсентеләрне карау буенча эшләр башкару хокукына ия махсус оешмалар тарафыннан башкарыла. Шулай ук вакытта халыкның һәм башка кызыксынучыларның яшел зоналарны һәм жирлектә табигый тирәлекнең башка элементларын саклау һәм яхшырту буенча инициативасы хуплана.

Объектларны реконструкцияләү, урамнар, майданнар, парклар, скверлар һәм кварталлар территорияләрендә яңа агач һәм куаклар утырту, скверлар һәм паркларның чәчәкле бизәлеше, шулай ук ландшафт архитектурасы объектларын капитал ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрен жирлекнең башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар буенча башкарырга кирәк.

4.6.7.3. Тиешле территорияне тоту өчен җаваплы кешеләргә кирәк:

- барлык кирәкле агротехник чараларны вакытында үткәргә (сугару, йомшарту, юу, киптерү, корткычларга һәм үсемлек авыруларына каршы көрәш, үлән чабу);

- коры-сарыны һәм аварияле агачларны кисүне, коры һәм ватык сукмакларны кисүне, юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларының күренүчәнлеген чикләүче ботакларны кисүне һәм кисүне гамәлгә ашырырга;

- жирлекнең башкарма комитетына корткычлар һәм авырулар күпләп барлыкка килү очраклары турында житкерергә һәм аларга каршы көрәш чараларын күрергә, яраны ябарга һәм агачларда купель ясарга;

- яшел үсентеләр коймаларын вакытында ремонтлау.

4.6.7.4. Милектә яки жир кишәрлекләре булган физик һәм юридик затлар бу өлкәләрдәге яшел майданнарны сакларга һәм сакларга тиеш.

4.6.7.5. Яшел үсентеләрне тоту гамәлдәге норматив хокукый актлар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

Яшел үсентеләрне сүтү, күчереп утырту, кисү һәм зыян бары тик күрсәтелгән шартларны һәм срокларны үтәп жирлек башкарма комитеты биргән рөхсәт булганда гына, гражданныр һәм (яисә) юридик затлар милкендәге жирләрдә үскән яшел үсентеләрдән кала гына башкарыла.

Яшел үсентеләрне сүтү, күчереп утырту, кисү һәм зарарлау, рөхсәтсез рөхсәтсез, шулай ук рөхсәтнең шартларын һәм срокларын үтәү яшел үсентеләрне рөхсәтсез жимерү дип таныла.

4.6.7.6. Гомуми файдалану территорияләрәндә яшел үсентеләр утырту тыела: газоннарда үлән киселгән Материалларны, грунтны, шул исәптән корткычлардан һәм авырулардан эшкәртелмәгән агачны тупларга; капитал булмаган корылмалар урнаштыру; рөхсәтсез чүпләкләр, кар һәм боз туплау; тоз, химик препаратлар белән Яшел майданнарга якин урнашкан юлларны һәм тротуарларны эшкәртү; утны яндырыгыз һәм янғын куркынычсызлыгы таләпләрен бозыгыз; агачларга һәм куакларга чүкәчләр, таганнар, керләренә киптерү өчен аркан асып кую, агач кәүсәләренә кадаклар сую, билбордлар һәм Яшел утыртмаларга зыян китерә торган башка жайланмалар беркетү; агачлардан сок, резиналар чыгару, кисүләр, язулар ясау һәм аларга башка механик зыян китерү; чәчәк ату, агач һәм куак ботакларын сындыру; яшел үсентеләренә тиешле рөхсәтне алмыйча кисү, жимерү һәм күчерү, ремонт һәм төзелеш эшләрен башкарганда аларга зыян китерү; күпьяллык чәчәкләр белән шөгыйльләнүче жир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кардан утырту белән шөгыйльләнүче салкынга чыдам булмаган үсемлекләренә фаш итәргә; зыян газоннар, чәчәкләр, жирнең үсемлек катламы; скульптура, эскәмияләр, коймалар; боз шугалаклары һәм Кар слайдлары оештырырга, чаңгыда, тимераякта, чанада шуарга, уеннар, биюләр оештырырга; төзелеш һәм ремонт эшләрен, аларны зыяннан саклауны гарантияли торган щитлар белән киртәләрсез башкарырга; туфрагы, ком казу һәм башка казу эшләре башкару;

4.6.7.7. Урамнар, майданнар, парклар, скверлар һәм кварталлар территорияләрәндә яңа агач һәм куаклар утырту, скверлар һәм паркларның чәчәк бизәлеше, шулай ук андшафт архитектурасы объектларын капитал ремонтлау һәм реконструкцияләү жирлекнең башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарыла.

4.6.7.8. Муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрендә яки дәүләт милке чикләнмәгән жир кишәрлекләрендә агачларны һәм куакларны рөхсәтсез кисү тыела.

4.6.7.9. Муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрендә яки дәүләт милке чикләнмәгән жир участкаларында һәртөрле зыян яисә үз белдеге белән киселгән яшел үсентеләр өчен, шулай ук саклау чараларын күрмәгән һәм яшел үсентеләргә салкын караган өчен гаепле затлар зыян күргән яки юкка чыгарылган үсентеләренә торгызылу бәясен капларга тиеш.

4.6.7.10. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә агачларга зыян китерү билгеләре ачыклангач, яшел үсентеләренә сакланышы өчен җаваплы затларга тиешле чаралар күрү өчен кичекмәстән жирлекнең башкарма комитетына хәбәр итәргә кирәк.

4.6.7.11. Кыммәтле агачлардан һәм куаклардан тыш, агачларны сүтү шәхси төзелеш зонасында жир участкаларының милекчеләре тарафыннан мөстәкыйль башкарыла.

4.6.8. Аерым төзеклэндерү объектларын һәм аларның элементларын карап тоту

4.6.8.1. Каплау төрләрә.

4.6.8.1.1. Капламнарны төзегәндә һәм төзеклэндергәндә уңайлы һәм куркынычсыз жәяүлеләр коммуникацияләрен саклау һәм үстерү өлкәсендә уңайлы жәяүлеләр мохитен оештыру принцибын исәпкә алырга кирәк.

4.6.8.1.2. Жирлек территориясендә өслекләрне каплау куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәмин итә, шулай ук тирәлекнең архитектур-сәнгать йөзен формалаштыра.

4.6.8.1.3. Проектта кулланыла торган каплау төрен ныклы, ремонтка яраклы, экологик, слайдка юл куймый торган итеп билгеләргә киңәш ителә. Каплау төрләрен сайлау аларның максатчан максатларына туры китереп башкарыла.

4.6.8.1.4. Асфальтта урнашкан агачлар өчен төрле яклау (пристоль рәшәткәләре, бордюрлар, периметраль эскәмияләр һ.б.) кулланырга киңәш ителә.

4.6.8.2. Сакчылар.

4.6.8.2.1. Фехтовкалау коймаларын төзегәндә һәм төзеклэндергәндә халыкның ярым хосусый киңлекләргә булган ихтыяжын канәгатьлэндерү өлешендә функциональ төрлелек, уңайлы жәяүлеләр мохитен оештыру, Табигать белән Гармония (социаль мөнәсәбәтләр яки күчемсез милек белән уртақ милек белән бәйле билгеле бер төркем тарафыннан кулланыла торган киңлек), жәяүлеләр маршрутлары челтәрен саклап калу принциптарын исәпкә алырга кирәк, куркынычсызлык таләпләрен исәпкә алып, гомуми кулланыштагы газоннарның һәм Яшел майданнарның тискәре йогынтысыннан саклау.

4.6.8.2.2. Ижтимагый, торақ, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә декоратив ачық металл коймалар кулланырга киңәш ителә һәм тоташ, саңгырау һәм тимер-бетон коймалар кулланырга киңәш ителми, шул исәптән күпфатирлы йортларның коймаларын проектлаганда.

4.6.8.2.3. Агачлар интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструктив эшләрне житештерү зоналарында үскән очракта, башка төр яклау булмаганда, биеклегә яшь, агач тоқымы һәм башка характеристикаларга карап билгеләнә торган саклагыч пристав коймаларны күздә тотарга кирәк.

4.6.8.2.4. Киртәләрне төзегәндә һәм төзеклэндергәндә, шул исәптән кирәклегә дә исәпкә алынырга тиеш:

жәяүлеләр һәм транспорт маршрутлары белән яшел зона (газоннар, чәчәк түшәкләрә, парклар) чикләре;

кешеләр агымын һәм маршрутларны исәпкә алып юллар һәм тротуарлар проектлау;

төрле дәрәжәдәге биеклекләр куллану яки яшел куак коймалар ясау белән яшел зоналар һәм транзит юлларның чикләре;

проектлау үзгәртү биеклегә һәм геометрии чик таш белән исәпкә алып сезонлы кар бөртекләре;

чик ташын куллану;

койма кечкенә зона күләмен яки урынның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алып, Яшел асфальт белән алыштыру мөгънәле булмаган очрақларда;

күпъянлык куак үсемлекләрен куллану (аеруча яшел зоналар чикләрендә) ;

газоннарның күлэгәле участкалары өчен яктылыкны чагылдыручы фасад конструкцияләре мөмкинлегеннән файдалану;

коймаларның төс-график бизэлешен тәкъдим ителгән табигый материалларның (таш, металл, агач һәм охшаш), нейтраль төсләрне (кара, ак, соры, башка төсләрнең кара төсләрен) исәпкә алып, жирле архитектура органнары раслаган төс карарлары палитра буенча куллану.

4.6.8.3. Су жайланмалары

4.6.8.3.1. Су жайланмаларын төзекләндергәндә шәһәр тирәлегенә сыйфатын тәэмин итү мәсьәләсен хәл итү кысаларында халык тарафыннан кирәкле су жайланмалары белән бәйләнеш, табигать белән гармония булдыру принциптарын исәпкә алырга кирәк.

4.6.8.3.2. Су жайланмаларына фонтаннар, эчә торган фонтанчыклар, бюветлар, чишмәләр, декоратив сулыклар һәм башкалар керә. Су жайланмалары декоратив-эстетик һәм табигатьне саклау функцияләрен башкара, микроклиматны, һаваны һәм акустик мохитне яхшырта.

4.6.8.3.3. Эчәрлек фонтаннар типик һәм махсус эшләнгән проект буенча башкарылырга мөмкин.

4.6.8.4. Урам коммуналь жиһазлары.

4.6.8.4.1. Коммуналь-көнкүреш жиһазларын төзегәндә һәм төзекләндергәндә шәһәр тирәлегенә сыйфатын тәэмин итү мәсьәләсен хәл итү кысаларында территориянең визуаль мохитен бозмыйча, калдыкларны куркынычсыз чыгаруны тәэмин итү принцибын исәпкә алырга кирәк, бу әйләнә-тирә мохиткә һәм кешеләрнең сәламәтлегенә тискәре йогынты ясамый.

4.6.8.4.2. Урам-коммуналь жиһазларның тәкъдим ителгән составына төрле төр чүп жыючылар - контейнерлар һәм чүп савытлары керә. Коммуналь-көнкүреш жиһазларының теге яки бу төрөн сайлаганда кеше сәламәтлегенә өчен яшәү тирәлегенә куркынычсызлыгын тәэмин итү, экологик куркынычсызлык, икътисадый куркынычсызлык, технологик куркынычсызлык, уңайлы куллану, эргономия, эстетик жәлеп итүчәнлек максатларыннан чыгып эш итәргә киңәш ителә.

4.6.8.4.3. Коммуналь калдыкларны жирлек территориясендә (урамнарда, майданнарда, рекреация объектларында) туплау өчен контейнерлар һәм (яки) чүп савытлары кулланырга кирәк. Рекреация объектлары территориясендә эскәмияләрдә, стационар булмаган корылмаларда һәм азык-төлек сатуга юнәлтелгән урам техник жиһазларында контейнерлар һәм чүп савытлары урнаштыруны күздә тоту максатка ярашлы.

Чүп савытларын жәмәгать транспорты тукталышларында куярга кирәк. Барлык очрактарда да жәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламый торган аранжировка, инвалид һәм балалар коляскалары йөрүне күздә тоту максатка ярашлы.

4.6.8.4.4. Контейнерлар саны һәм күләме житештерү һәм куллану калдыклары турындагы закон таләпләренә нигезендә билгеләнә.

4.6.8.5. Урам техник жиһазларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр (таксофоннарны каплау, банкоматлар, интерактив мәгълүмат терминаллары, почта тартмалары, вендинг автоматлары, инженерлык жиһазлары элементлары (инвалид коляскалары өчен күтәрү майданчыклары, күзәтү люклары, яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләре, жир асты коммуникацияләренә вентиляция шахталары, телефон элементәсе шкафлары һ.б.).

4.6.8.5.1. Урам техник жиһазларын төзөгөндө һәм төзөклөндөргөндө шәһәр тирәлегенәң сыйфатын тәэмин итү мәсьәләсен хәл итү кысаларында, кешеләрне йөртү өчөн киртәләрне булдырмау, шулай ук инженер инфраструктурасы объектларын урнаштырганда һәм эксплуатацияләгөндө территориянең визуаль йөзөн бозу өлөшөндө уңайлы жәяүлеләр мохитен оештыру принцибын исәпкә алырга кирәк.

4.6.8.5.2. Формалаша торган мохитне төзөклөндөрү дәрәжәсен бозмыйча, хәрәкәт итү шартларын начарайтмыйча, жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә (шул исәптән урам аркылы чыгу урыннарында) урнашкан күзәтү коеларының Люк капкачларын бер дәрәжәдә урнаштыруны тормышка ашырып, инженерлык жиһазлары элементларын рәсмиләштерергә кирәк.

4.6.8.6. Уен һәм спорт жиһазлары.

4.6.8.6.1. Шәһәр тирәлегенәң сыйфатын тәэмин итү бурычын хәл итү кысаларында уен һәм спорт жиһазларын төзөгөндө һәм төзөклөндөргөндө функциональ төрлөлөк принципларын, аралашу өчөн уңайлы мохитне исәпкә алырга кирәк.

4.6.8.6.2. Жирлек территориясендә уен һәм спорт жиһазлары уен, физкультура-сәламәтлөндөрү жайланмалары, Корылмалар һәм (яки) аларның комплекслары белән күрсәтелергә мөмкин. Балалар һәм яшүсмерләр өчөн уен һәм спорт жиһазлары составын сайлаганда, жиһазларның төрлө яшь төркемнәренә анатомио-физиологик үзгәчлөкләренә туры килүен тәэмин итәргә киңәш ителә.

4.6.8.6.3. Халыкның барлык яшь төркемнәре өчөн билгеләнгән спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яисә ял итү составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта житештерелгән, бүрәнә һәм брусълардан махсус эшкәртелгән өслеге булган (ярыклар, чиплар булмау һ.б.) ясалган булырга мөмкин. Урнаштырганда сертификатлы жиһаз каталогларына таяну урынлы.

4.6.9. Юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү

4.6.9.1. Жирлек территориясендә юл өслөкләрен саклау максатыннан рельс, бүрәнә, тимер балка, торба, кирпеч, башка авыр әйберләрне урап ташлау һәм складлау тыела;

4.6.9.2. Махсулаштырылган оешмаларга әлегә Кагыйдәләрнең 4.6.1.4 пунктында күрсәтелгән затлар белән килешүләр нигезендә территорияләрне жыештырырга киңәш ителә.

4.6.9.3. Жирлек чикләрендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләрне, тротуарларны һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын (гомуми файдаланудагы автомобиль юлларыннан, күперләрдән һәм федераль һәм региональ әһәмияттәге башка транспорт инженерлык корылмаларыннан тыш) агымдагы һәм капитал ремонтлау, карап тоту, төзү һәм реконструкцияләү махсус оешмалар тарафыннан жирлекнең башкарма комитеты белән килешүләр буенча башкарыла.

Юл-төзөклөндөрү эшләре барган вакытта асфальт чипларын чыгару эшләрен башкаручы оешмалар тарафыннан башкарыла: торақ пунктларның үзәк

урамнарында – кичекмәстән (эш барышында), калган урамнарда һәм ишегалларында – бер тәүлек эчендә.

4.6.9.4. Светофорларны (булган очракта), юл билгеләрен, юл билгеләрен һәм урам хәрәкәте иминлеген тәэмин итүнең башка объектларын эксплуатацияләү, агымдагы һәм капитал ремонтлау жирлекнең башкарма комитеты белән килешүләр буенча махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

4.6.9.5. Жир асты челтәрләренә ия булган оешмаларга, коммуникация люкларының капкалары һәрвакыт юл өслеге дәрәжәсендә торсын, даими рәвештә төзек һәм ябык булсын өчен, даими рәвештә күзәтеп торырга кирәк.

Урамнарның һәм тротуарларның юл өлешендә урнашкан люкларның, коеларның капкачларын, зыян күргән яки жиимерелгән очракта, кичекмәстән бакчага салырга һәм 6 сәгать эчендә коммуникация хокукына ия булган оешмаларга торгызырга кирәк.

4.6.10. Жирлек территориясен яктырту

4.6.10.1. Урамнар, юллар, майданнар, күперләр, жәяүлеләр аллеялары, жәмәгать һәм рекреацион территорияләр, торак кварталлар, микрорайоннар, торак йортлар, сәнәгать һәм коммуналь оешмалар территорияләре, шулай ук керү аркалары, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, торак пунктлар турында мәгълүмат элементлары тәүлекнең караңгы вакытында жирлек башкарма комитеты раслаган расписание буенча яктыртылырга тиеш.

Өлеге объектларны яктырту бурычы аларның милекчеләренә яки милекче тарафыннан вәкаләтле затларга йөкләнә.

4.6.10.2. Жирлек территориясен яктырту, билгеләнгән тәртиптә бирелгән жир кишәрлекләренә милекчәсе булып торган оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затлар белән шартнамалар буенча энергия белән тәэмин итүче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4.6.10.3. Урамнарны яктырту челтәрләрен төзү, эксплуатацияләү, агымдагы һәм капитал ремонтлау жирлекнең башкарма комитеты белән килешүләр буенча махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

4.7. Хайваннарны тоту

4.7.1. Йорт хайваннарын тотуның төп принциплары, шартлары, этләрне йөртү Кагыйдәләре «Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында» 2014 елның 7 мартындагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

4.7.2. Авыл хужалыгы хайваннарын көтү жирлек башкарма комитеты тарафыннан махсус бирелгән көтү урыннарында хужасы яки вәкаләтле зат күзәтүе астында башкарыла. Өйдәге кәжәләр йорт яны территорияләре эчендәге каләмнәрдә яки көтүлектә хужалар күзәтүе астында булырга тиеш.

4.8. Авыл мохитенә махсус таләпләр

4.8.1. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану, шул исәптән әлеге объектларны халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итү каралган булырга тиеш.

4.8.2. Халыкның аз хәрәкәтле төркемнәрен хәрәкәتكә китерә торган техник чараларны һәм жиһазларны проектлаштыру, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелештә башкарылырга тиеш.

4.9. Территорияне бәйрәм белән бизәү

4.9.1. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү жирлек башкарма комитеты карары буенча дәүләт һәм жирле бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чаралар уздыру чорына башкарыла.

Биаларны, корылмаларны рәсмиләштерү аларның хужалары тарафыннан жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү концепциясе кысаларында башкарыла.

4.9.2. Тантаналы һәм бәйрәм чараларын уздыруга бәйле эшләр оешмалар тарафыннан үз акчалары хисабына, шулай ук жирлек башкарма комитеты белән жирлек бюджетында каралган чаралар чикләрендә башкарыла.

4.9.3. Бәйрәм бизәлеше түбәндәгеләрне үз эченә ала: милли флаглар, лозунглар, гирляндлар, панно, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, киосклар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе жайланмасы.

4.9.4. Бәйрәм бизәлеше концепциясе чаралар программасы һәм жирле үзидарә органнарына раслана торган объектларны һәм бәйрәм бизәлеше элементларын урнаштыру схемасы белән билгеләнә.

4.9.5. Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшерергә, зыян китерергә һәм күрү сәләтен киметергә ярамый.

V. бу кагыйдәләрне үтәүне контрольдә тоту

5.1. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар жирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләрне үтәргә тиеш.

5.2. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

5.3. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм жибәрелгән бозуларны бетерүдән азат итми.